

UZZINĀI

No 1. jūlija dzīvosim jaunajā Cēsu novadā, un arvien aktīvāk notiek gatavošanās jaunajai dzīvei. Visu septiņu - Amatas, Cēsu, Jaunpiebalgas, Līgatnes, Pārgaujas, Priekuļu, Vecpiebalgas - pašvaldību speciālisti sākuši darbu pie jaunveidojamā Cēsu novada divu

dokumentu izstrādes: top ilgtspējīgas attīstības stratēģijas 2021.-2035.gadam un novada attīstības programmas 2021.-2027.gadam.

Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likums nosaka, ka pašvaldībām jāsadarbības jaunveidojamo novadu jaunas ilgtspējīgās stratēģijas un attīstības programmas izstrādē.

Stratēģija un programma

Šo divu dokumentu sagatavošanas termiņu grafiks noteikts likumā. Līdz jūnijam, ieskaitot, turpināsies darba grupu sanāksmes un izstrādes process, bet dokumentu pieņemšana būs jau jaunievēlēto deputātu pārziņā.

Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas 2021.-2035.gadam mērķis ir noteikt galvenos virzienus Cēsu novada attīstībai 14 gadu perspektīvā. Stratēģijā iekļaujama visu septiņu novadu attīstības kopējā vīzija, nosakāmi stratēģiskie mērķi, specializācijas virzieni, prioritātes virzībā uz attīstību, telpiskās attīstības perspektīva.

Savukārt pie attīstības programmas 2021.-2027.gadam sagatavošanas uzdevumiem var

minēt nepieciešamību definēt vidējā termiņa stratēģiskos uzstādījumus novada attīstībai un rīcību kopumu, finanšu resursus un atbildīgos izpildītājus mērķu īstenošanai. Gatavojot programmu, nepieciešams apzināt un ņemt vērā jau uzsāktos un iepļānotos infrastruktūras projektus, kā arī nodrošināt sabiedrības pārstāvju līdzdalību programmas izstrādē.

Programmā ietvertās tēmas: sociālā aizsardzība; iekļaujošā sabiedrība; sabiedrība un kopienas; kultūrvidē un radošo industriju attīstība; klimata krīze un zaļais kurss; dabas vide un resursi; uzņēmējdarbība un inovācijas; sabiedrības veselība; lauksaimniecība un lauku attīstība; tūrisms; satiksme un mobilitāte. □

Svarīgākā sadaļa - investīciju plāns

No septiņām pašvaldībām, kas veidos Cēsu novadu, ar lielāko teritoriju šobrīd ir Amatas novads, kam ir liels ceļu tīkls, un tā sakārtošana, uzturēšana vienmēr bijis svarīgs uzdevums, kas nemainīsies arī turpmāk.

Pašvaldības Teritorijas attīstības un nekustamā īpašuma nodaļas vadītājs Arvīds Lukjanovs stāsta, ka šobrīd, ņemot par pamatu jau esošos novada plānošanas dokumentus, tiek izvērtēti, ko atstāt, un, protams, top radītas jaunas idejas: "Katrai pašvaldībai dota iespēja izvērtēt, vai atstāt esošajos dokumentos minētās prioritātes, investīciju objektus, kuri vēl nav realizēti, lai turpinātu. Mums liels uzsvars uz tehniskiem projektiem, infrastruktūru, tie jau ir ar reālām summām un finansējuma avotiem. Lielākais uzsvars investīciju projektos liks uz ceļiem, ielām, veloceliņiem."

Jautāts, vai lielākā novadā būs viegli panākt visas teritorijas attīstību, viņš norāda, ka tas atkarīgs no tā, cik svarīgi politiķiem būs šie plānošanas dokumenti: "Attīstības stratēģija un programma ir galvenie dokumenti politiķiem. Ja viņi domā plaši, par visu novadu, rezultāts, nenoliedzami, būs. Tad tiks realizēti plānotie uzdevumi par noteikto teritoriju, kā arī sasniegti kopīgie visa novada

mērķi. Jaunajā novadā pagastu dalījums paliks, un topošajos dokumentos tiks iestrādāts, kas jāveic konkrētajā pagastā. Politikim jāseko, kā minētais tiek realizēts, jo ne jau velti tas iestrādāts dokumentā."

A. Lukjanovs akcentē, ka attīstības programmas galvenā un svarīgākā sadaļa ir investīciju plāns. Eiropas Savienības nākamajā plānošanas periodā valsts galvenajās līnijās noteikts, kam dos naudu, bet novada investīciju plānā jābūt ļoti konkrēti definētam, kam tiks prasīta nauda.

"Ja investīciju plānā nebūsim iestrādājuši, ka gribam veicināt ietvi. Tur vajag cilvēkus, kuri spēj domāt par visu teritoriju, par visu novadu. Kā kādreiz strādājām rajona padomē, kad domājām par visu Cēsu rajonu un ar tādu uzstādījumu risinājām visus jautājumus. Tagad tas būs jādabū atpakaļ, un deputātiem tas nebūs viegls uzdevums." □

Dokumenti, kas ietekmē novada attīstību

No Cēsu novada par atbildīgo šo dokumentu izstrādē nozīmēts pašvaldības Administrācijas vadītājs Atis Eglīšs – Eglītis. Viņš atzīst, ka darbs sācies sekmīgi, visu iesaistīto novadu speciālisti strādājot koleģiāli, līdzdarbīgi, lai gan, visticamāk, galvenās diskusijas vēl tikai priekšā.

Norādot uz šādu dokumentu nepieciešamību, A.Eglīšs-Eglītis to pamato gan ar likumdevēja pieņemtajām prasībām, gan ar to, ka attīstības stratēģija un visvairāk jau attīstības programma nosaka ne tikai novada attīstības vīziju, bet, galvenais, nosaka, kuri būs nākotnes investīciju objekti: "Balstoties uz šo programmu, pašvaldībai ir iespēja piesaistīt Eiropas Savienības vai jebkādu citu finansējumu. Budžeta prioritātēm jāizriet no attīstības programmas prioritātēm, arī citi domes lēmumi bieži vien tiek pamatoti, atsaucoties uz prioritātēs minētajiem projektiem. Piemēram, ja runājam par radošo un tehnoloģiju kvartāla attīstību Cēsīs, Raiņa ielā, pamatojumu par tā nepieciešamību veidojam kontekstā, ka par to tieši vai pastarpināti runās attīstības programma."

Ja attīstības stratēģija ir vairāk vispārīgs dokuments par vīziju, ko gribam sasniegt, kāds būs nākotnes novads pēc ilgāka laika, attīstības programma ir īstermiņa dokuments par nepieciešamajām investīcijām, projektiem.

Visu septiņu novadu pašvaldību

deputāti pieņēmuši lēmumu par šo dokumentu izstrādi, speciālisti regulāri tiekas (šajā laikā, protams, attālināti), lai veidotu programmu, stratēģiju. Katrs novads ieliek gan to, kā redz kopīgo virzību, gan tos akcentus, ko grib redzēt pagastos, kas ietilpst šobrīd esošajā novadā. Pašlaik tiek strādāts pie esošās situācijas analīzes katrā novadā, un novadu speciālisti esošajā situācijā pamato ilgtermiņa vai īstermiņa prioritātes un investīciju projektus.

Tiek ņemta vērā katra novada specifika, kas pēc A. Eglīša – Eglīša teiktā ir ļoti būtiski: "Manuprāt, ne visur un ne vienmēr vajag ko jaunu, jānovērtē tas labais, kas katrā novadā, pagastā ir, tas jāturpina, jāattīsta. Manuprāt, tieši šādai pieejai vajadzētu būt dokumentu izstrādes pamatā, proti, ka visiem un visur nav jāklūst *super* radošiem un inovatīviem, ir daudz skaistu, tradīcijām bagātu iestrādņu, un tās arī jāizceļ."

Protams, svarīgi strādāt ar vienu mērķi, redzējumu, bet agri vai vēlu tomēr taps redzams atšķirīgais, gan jau kādā brīdī katrs gribēs vairāk izvīzīt savas vajadzības.

"Pašlaik tas nav vērojams," saka A. Eglīšs – Eglītis. "Process ir konstruktīvs un sadarbībā balstīts. Visi strādā koleģiāli, meklē kopsaucēju, bet pilnīgi noteikti lielākās diskusijas vēl priekšā. Esam aptaujājuši pašvaldības, kādi ir potenciālie investīciju projekti, kas jāiekļauj programmā, redzams, ka lielu pretrunu nav. Kad nonāksim līdz finansējumam, kas nav neierobežots, tad droši vien būs vajadzīgas kādas izšķiršanās. Piemēram, kultūrvēsturiskais mantojums. Šajā jomā ir tā – kod, kurā pirkstā gribi, visi sāp. Visiem vajag naudu, bet droši vien visam nepietiks. Būs jautājums, kā nonāksim pie prioritātēm."

A. Eglīšs – Eglītis arī norāda, ka pēc pašreizējās situācijas analīzes vērojamas samērā lielas sociāli

ekonomiskās atšķirības lielā novada kontekstā: "Šie dati parāda atšķirības, bet topošās attīstības programmas galvenais uzdevums ir nodrošināt, ja tā var teikt, kohēziju jeb izlīdzināšanos. Nenoliedzami, ir izaicinājums panākt, ko varam darīt, lai, teiksim, izlīdzinās vidējā alga. Lai tiem, kam tā augstāka, nesamazinās, bet kāpj tiem, kuriem maza. Kā panākt sabalansētu attīstību un tamlīdzīgi."

Izstrādes procesā speciālisti uzklauza arī ekspertus, kuri pastāsta, kādas ir globālās, nacionālās tendences konkrētajā jomā. Pagājušajā nedēļā eksperts runājis par sociālo jomu, par sabiedrības novecošanos, tagad darba grupās jādoma, kādas kvalitātes šajā jomā iestrādāt programmā.

Jautāts par iedzīvotāju iesaisti dokumentu izstrādē, administrācijas vadītājs norāda, ka šobrīd tā vēl nenotiek, bet tā noteikti būs: "Esam jau diskutējuši, kā to labāk izdarīt. Likumdošana nosaka, ka publiskai apspriešanai tiek nodota dokumentu pirmā redakcija, bet mēs gribētu iedzīvotāju iesaisti vēl izstrādes procesā."

Informācija vēsta, ka Cēsu novada pašvaldība meklē Attīstības un būvniecības pārvaldes vadītāju, bet pārvalde atbilstoši domes lēmumam organizē šo dokumentu izstrādi. A. Eglīšs – Eglītis gan uzsver, ka tas neietekmē procesu, jo izveidota pašvaldības mazā vadības grupa: "Viss turpinās bez aizķeršanās. Darbs ir ļoti plašs, man pagaidām nav atbildes, kā panākt, lai programma nekļūst par milzīgu, sarežģītu dokumentu. Kā tajā sakonkrētēt esenci, lai programma tiešām ir lietojama ikdienā? Jādomā, kā paredzamo teritorijas lielumu varam *palikt zem viena jumta*, definējot visu labo, kas ir novados. Ne tikai, ko gribam, bet kā to varam reāli realizēt. Tas ir izaicinājums, kas atklāsies, kad fiziski sāksim rakstīt pašu attīstības programmu." □

Sakārtota un pievilcīga vide

Viens no Latvijas īpašajiem kultūrvēsturiskajiem novadiem ir Piebalga, kas apvieno pašreizējo Vecpiebalgas un Jaunpiebalgas novadu teritoriju, bet no jūlija būs Cēsu novadā. Topošajos dokumentos šim kultūrvēsturiskajam mantojumam jāatvēr vieta.

Vecpiebalgas novada domes priekšsēdētājs Indriķis Putniņš norāda, ka, strādājot pie attīstības dokumentiem, viņi nopietni sekošot, lai kopīgās Piebalgas intereses tajos tiktu iestrādātas: "Tam nav pretrunu, savstarpējās nesaprašanās, visas pašvaldības labi apzinās, ka jādoma, kā šīs administratīvi teritoriālās reformas defektu padarīt par efektu. Vajadzētu maksimāli decentralizēt veidot gan pārvaldību, gan virzīt novada attīstību."

Pašvaldības ar domju lēmumiem piekritušas šīs stratēģijas un programmas izstrādei, lai gan nevarējām jau nepiekrīst, jo likums to nosaka. Esam deleģējuši pārstāvjus, kuri šo darbu koordinē, pārrauga. Skaidrs, ka katrs esošais novads grib saglabāt iestrādes, vēloties tās turpināt attīstīt."

Darbs tikai sācies, katra pašvaldība apkopo un iesūta esošās situācijas vērtējumu. I. Putniņš

stāsta, ka, strādājot pie dokumentiem, viņi par pamatu ņems Vecpiebalgas novada ilgtspējīgās attīstības stratēģiju un attīstības programmu, lai raudzītu, kā to iekļaut jaunveidojamā novada nākotnes redzējumā.

Vecpiebalgas pašvaldības ilgtspējīgās attīstības stratēģijā 2013.-2037.gadam teikts, ka novadam jāklūst par prestižu dzīvesvietu, par vienu no skaistākajiem un sauktošākajiem Vidzemes novadiem ar augstvērtīgu dzīves vidi un kvalitatīviem pakalpojumiem. Novads ar skaistajām ainavām, saglabāto izcilo Piebalgas kultūrvēsturisko vidi ieņems nozīmīgu vietu tūrisma aprītē, nodrošinot iedzīvotājiem gan darba iespējas, gan kvalitatīvus pakalpojumus.

Dokumentā arī lasām, ka, atzīstot par novada lielāko vērtību radošus, darbīgus un izglītotus iedzīvotājus, izvīzīti trīs stratēģiskie mērķi: labklājīga sabiedrība; sakārtota un pievilcīga vide; attīstīta uzņēmējdarbības vide. Partiesībā šādi mērķi der jebkura, arī jaunveidojamā, novada stratēģijā.

"Pēdējos gados esam mērķtiecīgi strādājuši, lai sakārtotu konkrētas nozares, tostarp izglītības jomu. Domāju, iedzīvotāji novērtē paveikto," saka I. Putniņš.

"Skaidrs, ka Vecpiebalga, visticamāk, nebūs ekonomiski izteikti aktīvs centrs, mums prioritāte vienmēr būs kvalitatīvas dzīves vides radīšana, tūrisms, kultūrvēsturiskais mantojums."

Viņš norāda, ka netiks aizmirsts iedzīvotāju viedoklis. Pašvaldības mājaslapā turpinās iedzīvotāju aptauja, tajā iegūtos datus izmantos pašvaldības darba pilnveidošanai un jaunveidojamā Cēsu novada attīstības plānošanas dokumentu izstrādē.

"Notiks arī sabiedriskās apspriešanas, kurās cilvēki varēs izteikt iniciatīvas un priekšlikumus. Iedzīvotājiem, manuprāt, vieglāk, ja jau redz reālu piedāvājumu, tad var sniegt vērtējumu. Pateikt, ka tas vai tas nav vajadzīgs, bet aizmirsts kaut kas cits, un tad izmaiņas var veikt," saka I. Putniņš. □

Lappusi sagatavojis
JĀNIS GABRĀNS

Projektu finansē
Mediju atbalsta fonds
no Latvijas valsts
budžeta līdzekļiem

MAF
Mediju atbalsta fonds